

Raportti sovituista tarkastustoimenpiteistä vesihuoltolaitok- sen tilinpäätöslaskelmiin 2021

Sisällys

1	Raportin tarkoitus ja tausta	3
2	Toimeksiannon suorittajan velvollisuudet	3
3	Kuvaus vesihuoltolaitoksen tilinpäätöslaskelmista	4
3.1	Kirjanpitosääntely	4
3.2	Uuraisten kunnan vesilaitoslaskelmat	4
4	Yhteenveto	8

1 Raportin tarkoitus ja tausta

Työn tarkoituksena oli arvioida, antavatko Uuraisten kunnan vesihuoltolaitoksen eriytetyt tilinpäätöslaskelmat oikean ja riittävän kuvan vesihuoltolaitoksen taloudellisesta asemasta. Työn tilaamisesta päätettiin kunnanhallituksen kokouksessa 25.4.2022 § 99. Päätöksen valmistelutekstissä todettiin, että tilinpäätöksen 2021 käsittelyssä heräsi monipuolista keskustelua vesilaitoksen taloustilanteesta. Vesihuoltolaitoksen tilinpäätösosasassa ensimmäisenä esitetyn toteuma- ja talousarvion vertailutaulukon, ja eriytetyn tuloslaskelman väliset luvut eivät ole lukijoille selkeitä. Käyttötalouden toteumataulukon perusteella vuoden 2021 tulos oli -28 687 € tappiollinen, kun eriytetyssä tuloslaskelmassa tilikauden alijäämäksi on esitetty -84 343,19 €. Tilinpäätöksessä esitetyn eriytetyn tuloslaskelman osalta valmistelutekstissä todetaan, että laskelmassa on pyritty eriyttämään ainoastaan kirkonkylän osuus koko vesihuoltolaitoksesta, joka perustuu vanhoihin kirjanpidollisiin ohjeisiin. Menojen jakamisessa on käytetty suuntaa antavaa prosenttijakoa, tulojen osalla ei näy lainkaan mm. vesiosuuskunnilta tulevat tulot. Edelleen kunnanhallituksen päätöspöytäkirjassa todetaan, että kirjanpidollisten lähtökohtien mukaisesti tehty eriytetty tuloslaskelma ei ole oikeellinen malli kuvaamaan nykyistä vesihuoltolaitoksen tilannetta, koska toiminta ei rajoitu pelkkään kirkonkylään.

Aikanaan valittua toimintamallia kuvataan seuraavasti: Kunnan vesihuoltolaitos toimii ainoastaan kirkonkylällä ja haja-asutusalueen rakentaminen tapahtuu tuetusti vesiosuuskuntien toimesta. Kunnan vesi- ja/tai viemäriverkostoon on yhteydessä Kynämöisten, vesiosuuskunta Uuraisten, Akonmäen, Lanneveden, Hankalan ja Kuikan vesiosuuskunnat. Kunnan vesilaitoksen vettä käyttävät vesiosuuskunta Uuraisten, Kynämöisten, Akonmäen vesiosuuskuntien asiakkaat, joilla on asiakkaita yhteensä n. 340.

2 Toimeksiannon suorittajan velvollisuudet

Olemme suorittaneet erikseen sovittuja toimenpiteitä koskevan toimeksiannon kansainvälisen liitännäispalvelustandardin (ISRS) 4400 Erikseen sovittuja toimenpiteitä koskevat toimeksiannot mukaisesti. Erikseen sovittuja toimenpiteitä koskevassa toimeksiannossa suoritamme tilaajan kanssa sovitut toimenpiteet ja raportoimme havainnot, jotka ovat suoritettujen erikseen sovittujen toimenpiteiden faktisia tuloksia. Emme ota kantaa erikseen sovittujen toimenpiteiden asianmukaisuuteen.

Tämä erikseen sovittuja toimenpiteitä koskeva toimeksianto ei ole varmennustoimeksianto. Näin ollen emme anna lausuntoa emmekä esitä varmennusjohtopäätöstä. Jos olisimme suorittaneet lisätoimenpiteitä, tietoomme olisi saattanut tulla muita seikkoja, joista olisi raportoitu.

Ammatillinen etiikka ja laadunvalvonta

Olemme noudattaneet eettiset sääntöjä tilintarkastusammattilaisille sekä IESBA:n hyväksymiä riippumattomuusvaatimuksia. Tilintarkastusyhteisömme soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia (ISQC) 1 Laadunvalvonta tilintarkastusyhteisöissä, jotka suorittavat tilinpäätöksiin kohdistuvia tilintarkastuksia ja yleisluonteisia tarkastuksia sekä muita varmennus- ja liitännäispalvelutoimeksiantoja ja näin ollen ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, mukaan lukien eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskevat dokumentoidut toimintaperiaatteet ja menettelytavat.

3 Kuvaus vesihuoltolaitoksen tilinpäätöslaskelmista

3.1 Kirjanpitosäätely

Vesihuoltolaitoksen kirjanpito ja tilinpäätös tulee eriyttää kunnan tilinpäätöksestä vesihuoltolain 20 §:n nojalla. Mainitun säännöksen mukaisesti kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase ja tuloslaskelma on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Mitä 1 momentissa säädetään vesihuollon eriyttämisestä, sovelletaan myös 17 a §:ssä tarkoitettuun huleveden viemärintiin. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös laitosta, joka toimittaa vettä vesihuoltolaitokselle tai käsittelee vesihuoltolaitoksen jätevesiä tai hulevesiä.

Vesihuoltolain 3 §:n mukaan vesihuollolla tarkoitetaan veden johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä.

Eriyttämisellä tarkoitetaan liiketoiminnan tulojen ja menojen sekä varojen ja pääomien pitämistä erillään kunnan kirjanpidossa siten, että liiketoiminnalle voidaan laatia tuloslaskelma ja tase. Liiketoiminnan eriyttäminen kunnan kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä voidaan tehdä kirjanpidollisesti tai laskennallisesti. Eriyttämisestä on kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antanut yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä.

Laskennallinen eriyttäminen on mahdollista, kun eriyttämistapa on erityislaissa jätetty yksityiskohtaisesti määrittelemättä. Käytännössä laskennallinen taseyksikkö poikkeaa liikelaitoksesta ja kirjanpidollisesta taseyksiköstä siten, että kaikkia eriä ei kohdisteta yksikölle tarkasti. Laskennallinen eriyttäminen voidaan tehdä kunnan kirjanpidossa esimerkiksi vastapuolitunnisteilla (kumppanikoodilla) muodostamatta kuitenkaan erillistä kirjanpitoyksikköä, joka tilinavauksessa eriytettäisiin kunnan muusta kirjanpidosta, ja joka tilinpäätöksessä yhdisteltäisiin muuhun kirjanpitoon.

Laskennallisesti eriytetylle liiketoiminnalle laaditaan tilinpäätöksessä tulos- ja taselaskelmat. Lisäksi voidaan laatia rahoituslaskelma, joka osoittaa liiketoiminnan vaikutuksen kunnan tulorahoitukseen ja investointeihin. Eriytettävän toiminnan tuloslaskelman ja taseen tulee olla johdettavissa kirjanpidosta. Laskennallisessa eriytyksessä tuloslaskelmaan voidaan kohdistaa menoeriä laskennallisten periaatteiden mukaisesti. Niiden on kuitenkin perustuttava kunnan realisoituneisiin menoihin. Menot ja tulot kirjataan aiheuttamisperiaatteen mukaan sille tehtävälle, palvelulle, hankkeelle tai tuotteelle, joka on sen aiheuttanut. Aiheuttamisperiaatetta noudatetaan myös varallisuus- ja pääomaerien kohdistamisessa taseessa tai pääomakustannusta tai tuottoa laskettaessa.

3.2 Uuraisten kunnan vesilaitoslaskelmat

Uuraisten kunnan kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä vesilaitos on eriytetty laskennallisesti. Vesilaitos ei ole kirjanpitojärjestelmässä oma kirjanpitoyksikkönsä (taseyksikkö), vaan vesilaitokselle on ainoastaan osoitettu teknisen toimen talousarviokirjanpidossa kustannuspaikat.

Haja-asutusalueiden siirtolinja vesi/viemäri (kustannuspaikka 70320) ja lietteen vastaanotto (70330) ovat luettu vesilaitoksen eriytettyjen tilinpäätöslaskelmien ulkopuolelle. Erillisten kustannuspaikkojen perustaminen haja-asutusalueilla tapahtuville toiminnoille kunnan sisäisessä laskennassa palvelee kunnan omia tietotarpeita, koska kunnan vesihuoltolaitos toimii täysimääräisesti ainoastaan kirkonkylän alueella, mutta kustannuspaikkojen 70320 ja 70330 sulkeminen vesihuoltolain 20 §:n tarkoittamista vesihuollon eriytettyistä tilinpäätöslaskelmista johtaa puutteelliseen lopputulokseen vesihuollon eriyttämisessä kunnan muista toiminnoista vesihuoltolain velvoittamalla tavalla kunnan ulkoisissa tilinpäätöslaskelmissä.

Seuraavassa on avattu tuloslaskelman merkittävimmät erät liikevaihto, materiaalit ja palvelut sekä pois-
tot ja arvonalentumiset sisällöltään sellaisena kuin ne kunnan vesilaitoslaskelmissa on esitetty eli pois-
lukien kustannuspaikat 70310-70350 edellä kuvastasi.

KUNNAN VESIHUOLTOLAITOS

Vesilaitostaseyksikkö

Tuloslaskelma

	Arvio 2021	Käyttö 2021	Käyttö 2020
	euroa	euroa	euroa
Liikevaihto	331 700	333 105,28	330 243,44
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)			
Valmistus omaan käyttöön			
Liiketoiminnan muut tuotot			
Materiaalit ja palvelut	316 630	303 841,26	286 762,44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	57 100	37 510,06	64 566,71
Palvelujen ostot	259 530	266 331,20	222 195,73
Henkilöstökulut	3 010	3 286,65	1 950,00
Palkat ja palkkiot	800	1 325,00	
Henkilösivukulut	2 210	1 961,65	1 950,00
Eläkekulut	2 190	1 946,95	1 950,00
Muut henkilösivukulut	20	14,70	
Poistot ja arvonalentumiset	99 000	102 843,35	112 448,65
Suunnitelman mukaiset poistot	99 000	102 843,35	112 448,65
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	560	1 310,19	1 151,40
Liikeliikittäjä (+) tai -allijäämä (-)	-87 500	-78 176,17	-72 069,05
Rahoitustuotot ja -kulut	-6 300	-6 167,02	-6 167,02
Korkotuotot			
Muut rahoitustuotot			
Korkokulut	6 300	6 167,02	6 167,02
Korvaus jäännöspääomasta			
Muut rahoituskulut			
Ylijäämä / -allijäämä ennen satunnaisia eriä	-93 800	-84 343,19	-78 236,07

Liikevaihto 333.105,28 €

Vesilaitoksen liikevaihtoon kertyvät liittyjiltä perityt perus- ja käyttömaksut (**boldatulla** merkityt ovat kunnan vesihuollon eriytyneissä tilinpäätöslaskelmissä 2021 mukana). Maksutuottoja on kertynyt alla luetellusti siten, että nettosumma 333.105,28 € jää, kun laskelmista ulos suljetut kustannuspaikat 70320 Haja-as.al.siirtolinja vesi/viemäri ja 70330 Lietteen vastaanotto vähennetään kokonaisliikevaihdosta:

	70400 Ve- den ja- kelu/kk	70410 Kir- konkylän viemäri	70320 Haja- as.al.siirto- linja vesi/viemäri	70330 Liet- teen vas- taanotto	70390 Ve- den han- kinta/kk
3001 Vesi- ja jätevesimaksut	139 641,64	152 110,37	21 843,71		
3050 Jätteen kulj. ja käsittely				19 171,00	
3060 Muut liiketoim. tuotot mu	1 098,69		12 506,14		
3074 Sis- vesi- ja jätevesimaks	18 797,01	21 020,28			
3530 Muut tuotot					437,29
	159 537,34	173 130,65	34 349,85	19 171,00	437,29

Vesiosuuskunnilta ja haja-asutusalueiden lietteen toimittajilta perityt maksut 34.349,85 + 19.171,00 € = 53.520,85 € jättävät laskelmista pois jäädessään puutteellisuutta kuvaan kunnan vesihuoltolaitoksen toiminnasta kokonaisuudessaan kertyvistä tuotoista.

Materiaalit ja palvelut -303.841,26 €

0703000 Hallinto/vesihuolto 46.458,83 €

Merkittävimpänä eränä rivillä ovat sisäiset toimisto- ja asiantuntijapalvelut 27.875,72 €. Kyseisenä kulurivinä vesilaitoksen tuloslaskelmassa esitetään kunnan työntekijöiden palkkakuluja. Palkkakulut koskevat kolmen työntekijän tilikauden palkkoja, lomarahoja ja palkkojen sivukuluja (21 %), näiden palkkakulujen yhteissummasta Vesilaitokselle on jyvitetty osuus sovittujen prosenttiosuuksien mukaisesti. Sovitut prosenttiosuudet perustuvat arvioon käytetystä työajasta ja arvioita pyritään tarkentamaan talousarviovaiheessa aina seuraavalle vuodelle.

070390 Veden hankinta / kk 39.580,30 €

Merkittävimpinä erinä ovat sähkö 11.329,29 €, puhdasvesi 10.129,17 €. Lisäksi kustannuspaikalle on vyörytetty 3.000,00 € sisäistä kuluja rakennusten ja alueiden kunnossapidosta.

- Sähkökulut koostuvat Elenia Verkko Oy:n ostolaskuista 72,93 % (8.261,11 €) sekä Oy Herrfors Ab:n ostolaskuista 27,07 % (3.065,18 €)
- Puhtaan veden kulut 10.129,17 € koostuvat kokonaisuudessaan Lanne-Vesi –Osuekunnan ostolaskuista
- Sisäisen kulun vyörytys rakennusten ja alueiden kunnossapidon kulutilille (3.000,00 €) perustuu yhden työntekijän palkkakuluun. Henkilön kokonaispalkasta 80 % on jyvitetty kustannuspaikoille hänen arvioidun ajankäyttönsä suhteessa.

070400 Veden jakelu / kk 23.727,69 €

Merkittävimpinä erinä ovat sisäiset vyörytykset rakennusten ja alueiden kunnossapidosta 10.600,00 € sekä rakennusten ja alueiden rakentaminen ja kunnossapitopalvelu 7.993,57 €

- Sisäisen kulun vyörytys rakennusten ja alueiden kunnossapidon kulutilille (10.600,00 €) perustuu yhden työntekijän palkkakuluun. Henkilön kokonaispalkasta 80 % on jyvitetty kustannuspaikoille hänen arvioidun ajankäyttönsä suhteessa.
- Rakennusten ja alueiden rakentamisen ja kunnossapidon kulut koostuvat 81,59 %:sti (6.522,28 €) Kaivutyö Salmela Oy:n ostolaskuista. Loppuosuus koostuu LVI-Rentola Oy:n ja Telotekniikkapalvelu Huutonen Oy:n ostolaskuista

070410 Kirkonkylän viemäri 186.124,33 €

Merkittävämpänä eränä on jätevesi 143.992,47 €. Lisäksi kustannuspaikalle on vyörytetty 10.800,00 € sisäistä kuluja rakennusten ja alueiden kunnossapidosta.

- Jätevesikuluista 63,47 % (91.396,70 €) koostuu Alva-Yhtiöt Oy:n ostolaskuista, 35,41 % (50.989,80 €) koostuu Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:n laskuista. Loppuosuus koostuu Tmi Ari Paatelaisen ja Starcruise Oy / Saarijärven lokapalvelu Oy:n laskuista
- Sisäisen kulun vyörytys rakennusten ja alueiden kunnossapidon kulutilille (10.800,00 €) perustuu yhden työntekijän palkkakuluun. Henkilön kokonaispalkasta 80 % on jyvitetty kustannuspaikoille hänen arvioidun ajankäyttönsä suhteessa.

Seuraavassa on kuvattu vastaavalla tavalla kunnan vesilaitoslaskelmista pois suljettu merkittävien kustannuspaikka eli 070320 Haja-as, al, siirtolinta vesi/viemäri.

070320 Haja-as, al, siirtolinta vesi/viemäri 113.168,71 €

Merkittävimpinä erinä ovat jätevesi 67.731,55 € ja sähkö 18.085,71 €. Lisäksi kustannuspaikalle on vyörytetty 9.000,00 € sisäistä kuluja rakennusten ja alueiden kunnossapidosta.

- Jäteveden kuluista 67,73 % koostuu Alva-Yhtiöt Oy:n ostolaskuista (45.878,78 €), loppuosuus 32,27 % koostuu Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:n laskuista (21.852,77 €)
- Sähkökulut koostuvat Elenia Verkko Oyj:n ostolaskuista 72,63 % (13.135,68 €) sekä Oy Herrfors Ab:n ostolaskuista 27,37 % (4.950,03 €)
- Sisäisen kulun vyörytys rakennusten ja alueiden kunnossapidon kulutilille (9.900,00 €) perustuu yhden työntekijän palkkakuluun. Henkilön kokonaispalkasta 80 % on hyvitetty kustannuspaikoille hänen arvioidun ajankäyttönsä suhteessa.

Poistot 102.843,35 €

Kunnan käyttöomaisuuskirjanpidon järjestäminen on selvityksemme pohjalta muodostamamme käsitksemme mukaan luotettavalla tavalla järjestetty aina talousarviodokumentaatiosta kuukausittaiseen poistolaskentaan. Talousarviokirjaan on investointiosan hankkeiden kohdalle merkitty tilikartan mukainen investoinnin kustannuspaikka. Käyttöomaisuuskirjanpidossa (Kasper) on jokaisen poistonalaisen hyödykkeen osalta puolestaan merkitty käyttötalouden kustannuspaikka. Maa-alueet ja liittymismaksut, joista poistoja ei tehdä, ovat rekisteröitynä ainoastaan ProEconomica Premium -järjestelmässä, joka on kunnan pääkirjanpitojärjestelmä. Näiden seikkojen varaan rakentuu mielestämme riittävän ehyt kirjausketju. Lopulta tässä selvityksessä tarkastellut tilinpäätöksen liitetietojen vesilaitoslaskelmat laaditaan poistojen osalta samalla tavoin kuin muiden kuluryhmien osalta: valittuihin kustannuspaikkoihin sisältyvien hyödykkeiden poistot esitetään vesilaitoksen poistojen rivillä. Kun sisäinen laskenta on teknisesti luotettavasti toteutettu käyttöomaisuuskirjanpidon, ml. investointien talousarviokirjanpito osalta, ei näkemyksemme mukaan synny riskiä, että hyödykkeiden kirjanpitokäsittely sisäisessä laskennassa menisi väärin, koska vesilaitokselle kuuluvat investoinnit on helppo erotella aiheuttamisperiaatteen mukaisesti muista kunnan investoinneista.

Koska poistot ovat seurausta investoinneista, kiinnitimme selvityksessämme huomiota myös vesilaitoksen rahoituslaskelman investointimenojen riviin. Vuoden 2021 osalta vesilaitoksen rahoituslaskelmaan on merkityt investointimenot 3.889,36 € sisältävät vuotta 2020 koskevan alv-oikaisun. Näin ollen rahoituslaskelman summa 3.889,36 € ei täsmää käyttöomaisuuskirjanpitoon merkittyyn hyödykkeen hankintamenoon 4.500,00 € (Sarkolan viemäriin suunnittelukulut). Virhe ei ole olennainen.

4 Yhteenveto

Laskennallisen eriyttämisen laskentaperiaatteiden osalta vesilaitoksen tuotot ja kulut on esitetty riittäväällä tarkkuudella aiheuttamisperiaatetta noudattaen. Haja-asutusalueiden siirtolinja vesi/viemäri ja lietteen vastaanotto ovat sen sijaan perusteettomasti luettu vesilaitoksen ulkopuolelle. Edellä mainittujen kustannuspaikkojen 70320 ja 70330 sulkeminen vesihuoltolain 20 §:n tarkoittamista vesihuollon eriytetyistä tilinpäätöslaskelmistä johtaa puutteelliseen lopputulokseen vesihuollon eriyttämisessä kunnan muista toiminnoista vesihuoltolain 20 §:n velvoittamalla tavalla kunnan ulkoisissa tilinpäätöslaskelmissä. Vesihuollolla tarkoitetaan vesihuoltolain 3 §:n mukaisesti veden johtamista, käsittelyä ja toimitamista talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Tällöin myös Uuraisten kunnan haja-asutusalueilla tapahtuva talous- ja jäteveden johtaminen ja poisjohtaminen tulee lukea osaksi vesihuoltoa kunnan ulkoisiin tilinpäätöslaskelmiin sisältyvässä vesihuollon eriytetyissä tilinpäätöslaskelmissä.

Oy SK-Reviisorit Ab
Tilintarkastusyhteisö

Ilari Karhu
JHT, HT

3.2.2023

Petteri Myllymäki
JHT, HT

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Sarake Sign-järjestelmällä
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Sarake Sign
This document has been electronically signed using Sarake Sign

Päiväys / Datum / Date: 03.02.2023 10:47:39

Oy SK-Reviisorit Ab

Petteri Myllymäki

Petteri Myllymäki

Kaksiosainen henkilötunnistus
Två faktor person identifikation
Two-factor person identification

Päiväys / Datum / Date: 03.02.2023 11:44:59

Ilari Karhu

Ilari Karhu

Kaksiosainen henkilötunnistus
Två faktor person identifikation
Two-factor person identification

